բարձր պարտականութիւնից կառավարել ծխական դպրոցները։ Նոցանից շատերը գլխաւորապէս պահպանվում էին հասարակութիւնների հաշուով՝ ուստի եթէ այս վերջինները ցանկանան իւրեանց զաւակների օգտի համար, միջնորդել տեղական ուսումնարանական վարչութեան առաջ բացանել ի տեղի փակուած կամ փակուելիք դպրոցների, մասնաւոր ուսումնարանները ընդհանուր հիմանց վերայ։ այդ տեսակ ուսումնարանները կարող են բացուել իրրև 2 րդ 3 րդ և մինչև անգամ 1 ին կարգի ուսումնարաններ։ Առաջին տեսակ ուսումնարանները իւրեանց դասընթացով համապատասխան են սկզբնական ուսումնարաններին մի և երկու դասարանով։ 2 ը պրոգիմնազիոնին և 3 ը գիմնազիոնին։ Դասատուութիւնը կարող է լինել և Հայոց լեզուով հաւանութիւն ստացած դասագրքերով։ միայն պահպանելով թէ ռուսաց լեզուի ուսուցման և թէ ռուսաց պատմութեան և ռուսաց աշխարհագրութեան մասին պահանջած պայմանները։

Անտարակոյս այդ տեսակ ուսումնարանների կազմակերպութեան մասին կը հոգայ հայ հասարակութեան այն ողջամիտ մասը որին թանկագին է նոր սերունդի լաւ ապագան և որը հաւատարիմ է տէրութեան և յարգում է պետութեան օրէնքները։

Սանասարեան Վարժարան

Ի ԿԱՐԻՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ ԳԻՐ 1885—86 ՎԵՐԹԱՐԱՆԱՅԻՆ ՏԱՐԻՈՑ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ վարժարանը։ 1881 թուին հիմնարկուած Կարին քաղաքում Մկրտիչ Սարգսեան Սանասարեանի ծախքով, ունի Գերմանացւոց ԿՐԹԱՐԱՆ (Erzeihungsschule) կոչուած Միջնակարգ Վարժարաններուն համահաւասար աստիճան, և անոնց պէս իննամեայ ընթացք։ Կը բաղկանայ Նախակրթարանէ, որ կը պարունակէ երեք դասարաններ (Ա. էն մինչև Գ.), և Կրթարանէ, որ կը պարունակէ վեց դասարաններ (Դ. էն մինչև Թ.)։ Ապագային պիտի բացուի նաև մի մասնագիտական շրջան եռամեայ ընթացքով։

Նախակրթարանում կաւանդուին հետևեալ առարկաները։

1. Կրօն (Որբազան Պատմութիւն)։ 2. Պատմութիւն։ 3. Բնագիտութիւն։ 4. Աշխարհագրութիւն։ 5. Հայերէն Աշխարհաբառ։ 6. Տաճկերէն։ 7. Թուաբանութիւն։ 8. Գեղագրութիւն։ 9. Գծագրութիւն։ 10. Երաժշտութիւն ձայնական։ 11. Մարմնամարզ եւ Զմշկութիւն։ 12. Պարտիզպանութիւն։

Կրթարանում կաւանդուին հետևեալ առարկաները։

1. Կրօն (Սրբազան Պատմութիւն, Քրիստոնէական Վարդապետութիւն եւ Պատմութիւն Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ). 2. Պատմութիւն Ազգային. Օսմանեան եւ Ընդհանուր. 3. Բնագիտութիւն. (Կենդանաբանութիւն, Բուսաբանութիւն, Հանքաբանութիւն, Երկրաբանութիւն, Բնաբանութիւն եւ Տարրաբանութիւն). 4. Աշխարհաբանութիւն Բնական, Աստեղաբաշխական, Քաղաքական եւ Վաճառականական. 5. Հայերէն Աշխարհաբառ եւ Գրաբառ. 6. Տաճկերէն. 7. Գաղղիերէն. 8. Անգղիերէն — կամաւոր. 9. Ուսողութիւն (Թուաբանութիւն, Գրահաշիւ, Երկրաչափութիւն, Եռանկիւնաչափութիւն եւ Տոմարակալութիւն). 10. Գեղագրութիւն. 11. Գծագրութիւն եւ Նկարչութիւն. 12. Երաժշտութիւն ձայնական. 13. Երաժշտութիւն գործիական. (Դաշնակ եւ Ջութակ) — կամաւոր. 14. Մարմնամարզ եւ Զմշկութիւն. 15. Պարտիզպանութիւն.

Վարժարանը ունի նաեւ Գործատուն, որի մէջ յարմարաւոր աշակերտք կը պարապին կազմարարութեամբ, ատաղձագործութեամբ, զմուսագործութեամբ եւն. Հիմնադիրը մտադիր է Գործատունը հետզհետէ ճոխացնել եւ վերածել կատարեալ Արհեստանոցի.

Վարժարանական տարին կսկսուի Սեպտեմբեր 1 ին.

Նոր (1885—86) վարժարանական տարուան մէջ Վարժարանը պիտի ունենայ Նախակրթարանի Ա. Բ. և Գ. դասարանները և Կրթարանի Գ. դասարանը.

Հիմնադրի ծախքով պիտի պահուին 40 ձրիավարժ դիշերօթիկ աշակերտներ. Թոշակաւոր դիշերօթիկ և ցերեկօթիկ աշակերտներ կընդունուին հետեւեալ պայմաններուն համաձայն.

1. Աշակերտներ կընդունուին Օգոստոսի 15 էն մինչև Սեպտեմբերի 1 ը.

2. Ընդունելի աշակերտին տարիքը լինելու է 7 էն վար և 11 էն վեր.

3. Ընդունելի աշակերտը բերելու է հետը ծննդեան ու մկրտութեան և պատուաստի վկայականներ.

4. Ընդունելի աշակերտը պէտք է լինի մարմնով առողջ և ի հարկին պիտի ենթարկուի բժշկական քննութեան.

5. Դիշերօթիկ աշակերտները վճարելու են կանխիկ.

Մուտքի համար միանուագ	3	Օսմանեան ոսկի
Նախակրթարանի համար, տարեկան	18	„ „
Կրթարանի համար, տարեկան	20	„ „

6. Ցերեկօթիկ աշակերտները վճարելու են կանխիկ.

Նախակրթարանի համար, տարեկան	10	Օսմանեան ոսկի

7. Դիշերօթիկ և ցերեկօթիկ աշակերտները կէս Օսմանեան ոսկի ևս վճարելու են կանխիկ չմուշկի համար.

8. Գործիական Երաժշտութիւն սովորիլ ցանկացողները իրրև մասնաւոր տուրք վճարելու են կանխիկ տարեկան 3 Օսմանեան ոսկի. Ջութակ սովորողները պարտաւոր են նաև հոգալ գործին.

9. Դիշերօթիկներու տարեկան վճարը կպարունակէ իւր մէջ ուսումնական և նիւթական բոլոր ծախքերը. այն է ուսում, սնունդ, հագուստ և ամէն տեսակ առողջապահական ինամք. ծնողք ստանձնելու չեն ուրիշ որ և է

ծախք, և աշակերտք Վարժարան ընդունուելու ատեն իսկ բերելու չեն իրենց հետ ո և է իրեղէն.

10. Ցերեկօթիններու տարեկան վճարը կպարունակէ միայն ուսումնական ծախքերը և ցերեկուան ճաշը.

11. Ցերեկօթիկներու զգեստը ծնողք հոգալու են Վարժարանի համազգեստին համաձայն.

12. Աշակերտները Նախակրթարանի կամ Կրթարանի ընթացքը սկսելէն վերջը պարտաւոր են շարունակել զայն մինչև ցաւարտ.

13. Եթէ տարուան ընթացքում աշակերտը հիւանդութեան կամ ուրիշ որ և է ստիպողական պատճառով բացակայ լինի Վարժարանէն, տրուած տարեկան վճարը չկրնար յետ պահանջուիլ ծնողքի կողմէն.

14. Վարժարանին երկամսեայ արձակուրդին, որ տեղի կունենայ Յուլիս և Օգոստոս ամիսներում, ծնողք, եթէ ուզեն, կարող են տուն տանիլ իրենց զաւակները, բայց երթևեկութեան ծախքը իրենց վրայ է. Իսկ Վարժարանում մնացողներուն համար յատուկ վճար չպահանջուիր.

15. Աշակերտ տալ ցանկացողները ըստ կարելւոյն կանուխ ծանուցանելու են իրենց որոշումը Վարժարանի Տեսչութեան.

Կարին Մայիս 1885

ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ
ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Վարժարանին վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են.

Առ. Տեսչութիւն Սանասարեան Վարժարանի ի Կարին.

ارضرومده ساناساريان مكتبی نظارتنه

Direction du Collège Sanassarean — ERZEROUM, Turquie d' Asie.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ.

Առաջիկայ Օգոստոս 1/20 Յուլիսին, ԱՐՄԷՆԻԱ անուն հայերէն մի լրագիր պիտի հրատարակուի Մարսէյլի մէջ, շաբաթն երկու անգամ, համորատուութեամբ Ձէյլքս Անֆանդէնի և խմբագրութեամբ Մ. Փորթուգալեանի, տարեկան բաժանորդագինն է 10 րուբլ. Թղթադրամ: Խմբագրութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը:

ԱՐՄԷՆԻԱԻ շրջաբերական Յայտարարութիւնը ձրիապէս կը ղրկուի եթէ ցանկացող լինի իմանալու այդ լրագրի նպատակը, ուղղութիւնը և պայմանները: Կարելի է գրել խմբագրութեանը ֆրանսերէն հետևեալ հասցէով. M. Portoukalian, Rédacteur du journal ARMENIE, rue Arménie, 2 (Hôtel Forer), MARSEILLE (France),